

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ เดิมชื่อ วัน จามรมาน เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2431 ตรงกับวันเสาร์ ขึ้น 10 ค่ำ เดือน 10 ปีชวด ณ ที่บ้านเชิงสะพานยศเส ตำบลสระปทุมวัน อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรจมีนเสนาสงคราม (ข้าง จามรมาน) กับนางพลอย จามรมาน มีพี่น้องรวม 6 คน ในปี พ.ศ. 2452 ได้ทำการสมรสกับคุณหญิงนิติศาสตร์ไพศาลย์ (พื้นรัตนสาขา) มีบุตรธิดารวม 8 คน และยังมีบุตรธิดากับภรรยาอื่น ๆ อีก

ประวัติการศึกษา

เริ่มการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนวัดเทพธิดาราม สำเร็จชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนเทพธิดารามในปี พ.ศ. 2443 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนมัธยมราชบุรณะ ในปี พ.ศ. 2445 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาพิเศษจากโรงเรียนสวนกุหลาบ ในปี พ.ศ. 2446 และได้อุปสมบทที่วัดชนะสงคราม ต่อมาในปี พ.ศ. 2451 ได้เข้าเป็นนักเรียนล่ามประจำศาลฎีกา ศาลแพ่ง ศาลอุทธรณ์และศาลคดีต่างประเทศตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันได้ศึกษากฎหมายที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรมและสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตชั้น 2 จากโรงเรียนกฎหมายในปี พ.ศ. 2453 และได้รับราชการเป็นผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ และในปี พ.ศ. 2454 กระทรวงยุติธรรมได้ส่งไปศึกษาวิชากฎหมายที่สำนักเกรยส์อินน์ ประเทศอังกฤษ สำเร็จเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2459 และในปี พ.ศ. 2459 ได้ฝึกหัดว่าความ ศึกษาเป็นพิเศษในกฎหมายอาญา และกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคลกับธรรมศาสตร์ จากสำนักงานนาย อี. เอช. คูมบี และอินออฟคอร์ต

ประวัติการรับราชการ

- พ.ศ. 2450 ตำแหน่งล่าม กองล่ามกระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ. 2451 ตำแหน่งนักเรียนล่ามนอกอัคราประจำพระยามหิธร (หม่อมมาซา) ศาลฎีกา และประจํานายแอสตัน กองพิมพ์ลายมือ
- พ.ศ. 2452 ตำแหน่งนักเรียนล่ามนอกอัครา ล่ามกรรมการร่างโค้ตประจํานายแอสตันศาลแพ่ง และตำแหน่งนักเรียนล่ามกองล่ามประจำพระยาวิเทศ (เชอริตัน) ศาลอุทธรณ์
- พ.ศ. 2453 ตำแหน่งล่ามกองล่าม ประจํานายบัณฑาส ศาลคดีต่างประเทศ
- พ.ศ. 2454 ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ
- พ.ศ. 2460 ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลพระราชอาชญา
- พ.ศ. 2462 ตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการศาลฎีกา
- พ.ศ. 2463 เจ้ากรมกองการต่างประเทศ กรมราชเลขาธิการ
- พ.ศ. 2465 ผู้ช่วยสมุหพระนิติศาสตร์
- พ.ศ. 2469 ผู้ช่วยราชเลขาธิการฝ่ายต่างประเทศ ว่าที่อธิบดีกรมพระอาลักษณ์
- พ.ศ. 2470 อธิบดีกรมพระอาลักษณ์
- พ.ศ. 2473 ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
- พ.ศ. 2474 อธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาชญา
- พ.ศ. 2475 อธิบดีผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ
- พ.ศ. 2476 ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รัฐมนตรีทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ. 2479 กรรมการศาลฎีกา
- พ.ศ. 2480 ข้าราชการตุลาการสามัญชั้นพิเศษอันดับ 4
- พ.ศ. 2483 ข้าราชการตุลาการสามัญชั้นพิเศษอันดับ 5
- พ.ศ. 2486 ออกจากราชการเพราะครบเกษียณอายุ

งานพิเศษ

- พ.ศ. 2461 เป็นผู้ชำระบัญชีบริษัทชนชาติศัตรู
- พ.ศ. 2462 ช่วยราชการศาลฎีกา
เป็นกรรมการสอบไล่กฎหมายสนามสถิตยยุติธรรม
เป็นอาจารย์สอนกฎหมายโรงเรียนกฎหมาย
เป็นกรรมการเนติบัณฑิตยสภา

- เป็นอาจารย์สอนกฎหมายแผนกรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เป็นกรรมการศาลรับสั่งพิเศษคดีที่ดินวัดศรีสุริยวงศ์
 เป็นกรรมการร่างพระราชบัญญัติสมุดเอกสารและหนังสือพิมพ์
 เป็นกรรมการร่างกฎหมายคุ้มครองวรรณคดีและศิลปกรรม
 ผู้ช่วยกรรมการสภาการคลัง
 เป็นอนุกรรมการสภาการคลังตรวจงบประมาณกระทรวงพาณิชย์และ
 คมนาคมกับตรวจงบประมาณกรมตรวจคนเข้าเมือง
 ผู้ช่วยเลขาธิการกรรมการสร้างสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์
 ทำการในหน้าที่เลขาธิการกรรมการองคมนตรี
 ทำการในหน้าที่เลขานุการเสนาบดีสภา
- พ.ศ. 2467 นายเรือตรี ปลัดกรมพระธรรมนูญเสื่อป่า
 รักษาราชการแทนราชเลขาธิการ
- พ.ศ. 2473 เป็นกรรมการร่างกฎหมาย
- พ.ศ. 2474 เป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในคณะกรรมการสำรวจวิธีการภาษีอากร
 เก่า ๆ และที่เป็นอยู่ในเวลานี้ตามพระบรมราชโองการ
- พ.ศ. 2475 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- พ.ศ. 2476 เป็นกรรมาธิการพิจารณาเรื่องบ้านานูที่ตั้งไว้สูงเกินไปและเรื่อง
 บ้านานูข้าราชการที่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2
 เป็นประธานกรรมาธิการพิจารณาเรื่องการปรับอัตราเงินเดือน
 ข้าราชการ
 เป็นกรรมาธิการบำเหน็จบ้านานู
 เป็นกรรมาธิการพิจารณางานและการบรรจุข้าราชการของกระทรวง
 พลเรือน
- พ.ศ. 2477 เป็นศาสตราจารย์วิสามัญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เป็นกรรมการโดยคุณวุฒิมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 เป็นประธาน อ.ก.พ. กระทรวงยุติธรรมโดยตำแหน่ง
 เป็นประธานกรรมการตรวจร่างพระราชบัญญัติการจับจองที่ดิน
 เป็นกรรมการบำเหน็จบ้านานู
 เป็นกรรมาธิการสามัญพิจารณารายงานการประชุมลับ
 เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ ประจำปี
- พ.ศ. 2478

- เป็นกรรมาธิการสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2477
- เป็นประธานกรรมาธิการพิจารณาบำเหน็จความชอบในการปราบกบฏ
เป็นประธานกรรมการสะสางบทกฎหมายเก่าที่ขัดต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตย
- เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2477
- พ.ศ. 2478 รักษาการแทนนายกรัฐมนตรี
รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
เป็นประธานกรรมการพิจารณาร่างคำแปลประมวลกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
เป็นประธานกรรมการตรวจร่างคำแปลประมวลกฎหมายที่จะประกาศใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2478 รวม 5 ฉบับ
- พ.ศ. 2479 เป็นประธานกรรมการตรวจพิจารณาข้อสั่งเกตของนานาประเทศเกี่ยวกับประมวลกฎหมายไทย
- พ.ศ. 2480 เป็นประธานกรรมการตามพระราชบัญญัติจัดการป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2476
- พ.ศ. 2484 ทำการแทนประธานศาลฎีกา ระหว่างพระยา lát พิธีกรรมประคัลภ์ลาป่วย
- พ.ศ. 2490 – 2492 ประธานกรรมการธนาคารออมสิน
- พ.ศ. 2492 เป็นคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. 2500 ได้รับปริญญานิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

งานเขียน

1. คำสอนประวัติศาสตร์กฎหมายไทยชั้นปริญญาตรีและปริญญาโท
2. กฎหมายอาญาพิสดาร (คำสอนชั้นปริญญาโท)
3. ตำนานกฎหมายว่าด้วยศาล
4. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล
5. ฝึกฝนตนเอง
6. อิศระของผู้พิพากษาและองค์ธรรมสี่ประการของผู้พิพากษาตระลาการ
7. พรรคการเมือง
8. หลักวิชาว่าความ

9. กว้างศอก ยาววา หนาคืบ และการเข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของศาสตราจารย์
พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

พ.ศ. 2461	เหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา
พ.ศ. 2463	จตุรตถาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2465	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2466	ตริตาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2467	เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น 3
พ.ศ. 2468	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
พ.ศ. 2468	เหรียญบรมราชาภิเศก
พ.ศ. 2470	เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น 4
พ.ศ. 2471	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2472	ตติยจุลจอมเกล้าฯ (พานทอง)
พ.ศ. 2475	เหรียญฉลองพระมหานคร
พ.ศ. 2477	เหรียญจักรพรรดิมาลา
พ.ศ. 2478	เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2482	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. 2494	ปดมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. 2498	ปดมาภรณ์ช้างเผือก

ยศและบรรดาศักดิ์

พ.ศ. 2461	เป็นอำมาตย์ตรีหลวงอรรถกัลยาณวาทย์
พ.ศ. 2462	เป็นอำมาตย์โทพระนิติศาสตร์ไพศาลย์
พ.ศ. 2463	เป็นเสวกโทพระนิติศาสตร์ไพศาลย์
พ.ศ. 2464	เป็นเสวกเอกพระนิติศาสตร์ไพศาลย์
พ.ศ. 2466	เป็นเสวกเอกพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์
พ.ศ. 2470	เป็นมหาเสวกตรีพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์
พ.ศ. 2473	เป็นมหาอำมาตย์ตรีพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

ออกจากราชการเมื่อ พ.ศ. 2486 เพราะครบเกษียณอายุ

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ถึงอนิจกรรมเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2510 รวมอายุได้ 79 ปี 6 เดือน ด้วยเส้นโลหิตฝอยในสมองแตกเป็นอัมพาต มีโรคแทรกและปวดบวม

ความรู้สึกต่อศาลและกระทรวงยุติธรรม

1. ผู้พิพากษาตระลาการมีอำนาจกุมไว้ซึ่งชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สินสมบัติของประชาชน พลเมืองต้องมีหลักประกันแก่พลเมืองด้วยคุณธรรมสี่ คือ

1.1 ปราศจากฉันทาคติ คือ ทำจิตใจให้ปราศขาดจากโลก อย่าได้เห็นแก่ลภ โลกามิสสินจ้างสินบน

1.2 ปราศจากโทษาคติ คือ ให้กระทำจิตใจให้เสมอ อย่าได้ไต่ไปตามอำนาจ โทษายาบาทของเวร

1.3 ปราศจากภยากติ คือ ไม่หวั่นไหวต่อภัยความกลัวฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย อย่าสะดุ้งหวาดเสียวว่าผู้นี้เป็นอธิบดีมียศศักดิ์และเป็นราชตระกูลประยูรวงศ์อันยิ่งใหญ่

1.4 ปราศจากโมหาคติ คือ ไม่หลง

2. ต้องมีหลักประกันแก่ผู้พิพากษาตระลาการให้มีอิสระเต็มที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามบทกฎหมาย ปราศจากการรังแกจากฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ